

Nr 83.

Av herr **Wistrand**, *angående lönegradsplaceringen för aderton tekniska ledamöter av patent- och registreringsverket.*

I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag (tionde huvudtiteln, punkt 67) angående personalförteckning och avlöningsstat för patent- och registreringsverket, har föredragande departementschefen beträffande ämbetsverkets av statskontoret biträdda förslag om uppflyttning av de extra ordinarie tekniska ledamöterna å anmälningssavdelningarna till 24:e lönegraden anfört följande (sid. 162/163): »Då jag vidare anser det lämpligt, att en viss ej alltför ringa löneskillnad bibehålles mellan de i tjänsten yngsta tekniska ledamöterna och övriga ledamöter å patentanmälningssavdelningarna, kan jag ej heller biträda patent- och registreringsverkets förslag om uppflyttning av de extra ordinarie tekniska ledamöterna från nuvarande 22:a till 24:e lönegraden».

När patent- och registreringsverket år 1931 omorganiserades, fördelades enligt proposition nr 135/1931 29 ordinarie tekniska ledamotsbefattningar å anmälningssavdelningarna å lönegraderna B 28, B 26 och B 24, varjämte sex ledamotsbefattningar anordnades å extra stat, vilka emellertid enligt föreliggande statsverksproposition föreslås att överföras å ordinarie stat. Dessutom placerades sexton extra ordinarie ledamotsbefattningar i lönegrad 22. Beträffande de ordinarie ledamotsbefattningarna ville den dåvarande departementschefen, enligt sid. 43 i propositionen, »icke bestrida», att det kan synas principiellt oriktigt, att befattningshavare, vilka under samma ansvar hava att fullgöra ungefär enahanda skyldigheter, hänföras till olika lönegrader. Om emellertid samtliga dessa skulle placeras i en och samma lönegrad, torde — — — icke kunna ifrågakomma någon lägre lönegrad än den som hittills gällt för byrådirektörerna inom verket (B 28)».

Med avseende på den tekniska ledamotens arbetsuppgifter, vare sig han är innehavare av befattning å ordinarie eller å icke-ordinarie stat, må här endast hänvisas till hans självständiga ställning som föreståndare för en teknisk rotel med stadigvarande föredragningskyldighet, innebärande bl. a. befogenhet att självständigt handlägga patentansökningar och å ansökan, vari invändning ej inkommit, ensam bevilja patent, vars upphävande endast kan ske inför domstol. Enligt ämbetsverkets instruktion kräves för erhållande av ledamotsbefattning såväl examen från högre teknisk läroanstalt (teknisk högskola) som att hava praktiskt utövat teknisk verksamhet. Regelmässigt erfordras dessutom kunskaper i de skandinaviska, engelska, tyska och franska språken samt en flerårig specialutbildning som assistent åt ledamot inom ämbetsverket. I detta sammanhang må hänvisas till departementschefens uttalande å sid. 27, rad. 4—18, i ovannämnda proposition nr 135/1931. Icke heller har av annan myndighet gjorts gällande, att lägre lönegradsplacering än B 28 vore motiverad med hänsyn till ledamöternas erforderliga utbildning, deras arbetsuppgifter och ansvar, vilka faktorer måste anses vara utslagsgivande vid bestämmande av lönegradsplacering.

Vid nämnda omorganisation skapades sålunda det inom svensk statsförvaltning säregna förhållandet, att befattningar med samma arbetsuppgifter och ansvar dels i övervägande antal placerades i lägre lönegrad än den för tjänsten erkänt normala och dels spriddes över ett lönegradsområde, omspännande icke mindre än 12 löneklasser (20—31).

Det är i detta sammanhang av intresse att konstatera, att vid pensionsstyrelsens omorganisation år 1936 (proposition nr 53/1936) en liknande differentiering av tjänster infördes, vilken differentiering emellertid år 1937 upphävdes (motion nr 321 i andra kammaren och riksdagens skrivelse nr 390/1937), genom att de lägre placerade befattningarna uppflyttades i lönegrad.

Det torde emellertid vara påtagligt att en placering av befattningar i *väsentligt lägre* lönegrad än den med hänsyn till arbetet normala står i dålig samklang med inom statsförvaltningen normala lönesättningsprinciper. I all synnerhet synes placeringen av ledamotsbefattningar, vilkas innehavare handlägga ärenden med byrådirektörs befogenhet, i så låg lönegrad som den 22:a enligt löneplanen för e. o. tjänstemän sakna bärande motiv. En placering av dessa befattningar åtminstone i den av patent- och registreringsverket föreslagna, för de lägst avlönade ordinarie ledamöterna gällande lönegraden, nämligen den 24:e, synes därför vara väl motiverad. Trots en sådan uppflyttning skulle dock, såsom departementschefen önskar, en viss, ingalunda ringa löneskillnad bibehållas mellan de i tjänsten yngsta tekniska ledamöterna och övriga ledamöter å patent-anmälningssavdelningarna. Genom sådan uppflyttning skulle nämligen enligt nu gällande bestämmelser det löneklassområde, som ledamotsgraderna omspänna, endast reduceras från 12 till 10, under det att de arbetsuppgifter, som åligga en tjänsteman av högre grad inom statsförvaltningen, normalt avlönas enligt en enda lönegrad, omfattande endast 4 löneklasser. Det är att märka, att den tidrymd, som under nuvarande förhållanden förflyter från det att en tjänsteman får sitt första ledamotsförordnande tills han uppnår den för arbetet normala 28:e lönegraden, utgör i medeltal omkring 15 år. Även av denna anledning kan en uppflyttning av de lägst avlönade ledamöterna anses motiverad.

Rekryteringen till ämbetsverket, som under senare år erbjudit stora svårigheter, skulle otvivelaktigt stimuleras av en dylik uppflyttning. Även skulle möjligheterna förbättras att i ämbetsverket kvarhålla tekniskt och språkligt högt kvalificerade ingenjörer, som under nuvarande förhållanden efter erhållen utbildning inom ämbetsverket ofta lämna detsamma.

Ett ur skälighetssynpunkt starkt motiv för ifrågavarande tjänstemäns placering i lönegrad Eo 24, såsom ämbetsverket och statskontoret förordad, är icke minst den omständigheten, att det civila avlöningsreglemente, som träder i kraft den 1 juli 1939, kommer för de extra ordinarie ledamöterna vid ämbetsverket att, därest de placeras i lönegrad Eo 22, hava den verkan, att vid befordran till ordinarie tjänst en avsevärd, varaktig försämring i löneklassplacering mot enligt nu gällande reglemente inträder på grund av tillgodoräkningsregelns slopande — detta med hänsyn till de extra ordinarie ledamöternas låga lönegradsplacering i förhållande till lägsta ordinarie ledamotsgrad. Denna olägenhet skulle elimineras genom uppflyttning i lönegrad Eo 24.

Beträffande kostnaderna för den föreslagna uppflyttningen (för samtliga 18

extra ledamöter beräknad enligt högsta löneklasserna till 17,820 kronor) må endast hänvisas till att patent- och registreringsverket årligen ger betydande överskott (budgetåret 1937/1938 c:a 751,000 kronor).

Enär alltså sakliga och principiella skäl ävensom hänsynen till billighet och rättvisa tala för att samtliga extra ordinarie tekniska ledamöter placeras i 24:e lönegraden, hemställs, att riksdagen måtte besluta,

att de 18 tekniska ledamöter inom patent- och registreringsverket, som enligt propositionen föreslagits placerade i lönegrad Eo 22, i stället uppföras i lönegrad Eo 24.

Stockholm den 21 januari 1939.

Karl Wistrand.
